

**GLOBOS NAMŲ „UŽUOVĖJA“
VAIKŲ, NUKENTĖJUSIŲ NUO SEKSUALINĖS PRIEVARTOS, PAGALBOS CENTRO
VIDAUS TVARKOS TAISYKLĖS**

I. BENDROJI DALIS

1. Globos namų „Užuovėja“ (toliau – globos namai, įstaiga) Vaikų, nukentėjusių nuo seksualinės prievartos, pagalbos centro (toliau – Pagalbos centras) vidaus tvarkos taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja kompleksinės pagalbos teikimo vaikams, nukentėjusiems nuo seksualinio išnaudojimo, tvarką.
2. Pagalbos centro Taisyklės taikomos tiek, kiek šių teisinių santykių nereglamentuoja Lietuvos Respublikos įstatymai arba kiti teisės aktai.
3. Už Pagalbos centro Taisyklių įgyvendinimą atsako įstaigos vadovas.

II. DALIS

PAGALBOS CENTRE TEIKIAMŲ PASLAUGŲ APRAŠYMAS

4. Pagalbos centre teikiamų paslaugų sudėtis:
 - 4.1. informavimas (apie teikiamas paslaugas, atvykimo tvarką, reikalingus dokumentus ir kt.);
 - 4.2. konsultavimas (specialistų konsultacijos, skirtos pagalbos vaikui ir jo šeimai teikimui bei organizavimui);
 - 4.3. tarpininkavimas ir atstovavimas (vaiko interesus ir pagalbą jam bei jo šeimai užtikrinantis bendradarbiavimas su kitomis institucijomis);
 - 4.4. trumpalaikis apgyvendinimas (Pagalbos centras nustato kriterijus ir tvarką dėl vaiko ir (ar) jo šeimos narių apgyvendinimo Pagalbos centre terminų, atsižvelgdamas į poreikį bei galimybes individualiai);
 - 4.5. maitinimas (teikiamas visiems Pagalbos centre paslaugas gaunantiems vaikams, lydintys asmenys savo maitinimu turi pasirūpinti patys);
 - 4.6. buitinių ir asmens higienos paslaugų organizavimas;

- 4.7. psichologo paslaugos;
 - 4.8. socialinio darbuotojo paslaugos;
 - 4.9. teisinės vaikų apklausos (inicijuojamos ir organizuojamos teisėsaugos institucijų);
 - 4.10. teismo medicinos ekspertų paslaugos (pagal bendradarbiavimo sutartį ir galiojančius teisės aktus);
 - 4.11. užimtumo organizavimas;
 - 4.12. esant poreikiui, sveikatos priežiūros paslaugų teikimo organizavimas;
 - 4.13. kitos paslaugos, reikalingos asmeniui pagal jo savarankiškumo lygį;
 - 4.14. su vaikais ir (ar) jų šeimos nariais dirbančių, trumpalaikę ir (ar) ilgalaikę pagalbą teikiančių specialistų profesinių kompetencijų tobulinimas;
 - 4.15. prevencinės veiklos vaikams, apsaugos nuo seksualinio smurto srityje.
5. Pagalba vaikui teikiama jam draugiškoje ir palankioje aplinkoje:
 - 5.1. užtikrinant vaiko teises ir geriausias interesus;
 - 5.2. laikantis lygybės ir nediskriminavimo principo;
 - 5.3. užtikrinant vaiko amžių bei jo brandą atitinkantį bendravimą;
 - 5.4. specialistų veiksmus koordinuojant taip, jog būtų kuo tiksliau įvertinama vaiko būseną, situacija, siekiama išvengti pakartotinio procedūrų atlikimo bei vaiko traumavimo.
 6. Teikiant kompleksinę pagalbą, laikomasi principų, įtvirtintų Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

III. DALIS

TRUMPALAIKĖS KOMPLEKSNĖS PAGALBOS ORGANIZAVIMO IR TEIKIMO TVARKA

7. Vaikai į Pagalbos centrą priimami gavus vaiko atstovo pagal įstatymą, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vaiko teisių apsaugos skyriaus (toliau – VTAS) arba teisėsaugos užpildytą raštišką prašymo priimti vaiką formą (prašymo formos pateikiamos globos namų „Užuovėja“ interneto svetainėje).
8. Vaikui atvykus į Pagalbos centrą direktorius ar jo įgaliotas asmuo nedelsdami sudaro trumpalaikės kompleksinės pagalbos komandą, kuri, įvertinus visą apie vaiką turimą informaciją, sudaro intervencijos ir pagalbos vaikui ir (ar) jo šeimos nariams strategiją.
9. Organizuojant bei teikiant trumpalaikę kompleksinę pagalbą, Pagalbos centras, esant poreikiui, gali organizuoti konsultacijas su:

- 9.1. VTAS atstovais pagal vaiko gyvenamąją vietą;
 - 9.2. teismo medicinos ekspertu;
 - 9.3. reikalingu sveikatos priežiūros specialistu pagal turimas bendradarbiavimo sutartis;
 - 9.4. skubią pagalbą teikiančiais specialistais (vadovaujantis skubios pagalbos teikimo principais);
 - 9.5. apygardos prokuratūros prokuroru pagal ikiteisminio tyrimo atlikimo vietą;
 - 9.6. tyrėju, atliekančiu ikiteisminį tyrimą;
 - 9.7. ikiteisminį tyrimą atliekančios įstaigos veiklos teritorijoje esančio apygardos teismo specialistu (psichologu);
 - 9.8. vaiko interesams pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 55 straipsnio 2 dalį galinčiu atstovauti asmeniu;
 - 9.9. kitais specialistais.
10. Pagalbos centro direktorius ar jo įgaliotas asmuo į trumpalaikės kompleksinės pagalbos komandą pagal atskiras bendradarbiavimo sutartis gali įtraukti ir kitus valstybės ir (ar) savivaldybės institucijų ar įstaigų, nevyriausybinių organizacijų darbuotojus, turinčius specialiųjų žinių ir patirties dirbti su vaikais.
 11. Vaiko ir (ar) jo šeimos narių atvykimą į Pagalbos centrą organizuoja vaiko atstovai pagal įstatymą arba jų sutikimu – savivaldybės institucijos.
 12. Vaikai į Pagalbos centrą priimami planine ir skubos tvarka.
 - 12.1. Skubos tvarka vaikai gali būti priimami visą parą kai seksualinė prievarta galimai įvykusi 72 val. laikotarpiu bei:
 - 12.1.1. reikalinga nedelsiant atlikti teisinę vaiko apklausą, atitinkančią Baudžiamojo proceso kodekso reikalavimus;
 - 12.1.2. reikalinga nedelsiant atlikti teismo medicinos eksperto apžiūrą, išskyrus atvejus, numatytus LR Sveikatos apsaugos ministro 2021-07-30 įsakymu Nr. V-1765 patvirtintame „Asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo galimai seksualinį smurtą patyrusiems moteriškosios lyties asmenims apraše“, kuomet teismo medicinos eksperto apžiūra atliekama asmens sveikatos priežiūros įstaigose;
 - 12.1.3. jei vaikui, nuo seksualinės prievartos galimai nukentėjusiam 72 val. laikotarpiu, nėra reikalinga nedelsiant atlikti teismo medicinos eksperto apžiūrą ir/ar teisinę vaiko apklausą, o kreipiamasi dėl psichologinio įvertinimo, tuomet vaikas į Pagalbos centrą priimamas artimiausią darbo dieną, nustatytomis darbo valandomis;
 - 12.1.4. po nustatytų darbo valandų vaiką į Pagalbos centrą priima budintis psichologas, kuris atvyksta ne vėliau nei per 2 val. nuo pranešimo apie skubų atvejį.

- 12.2 Visais kitais atvejais nei numatyta 12.1 punkte ir jo papunkčiuose, vaikas į Pagalbos centrą priimamas planine tvarka.
- 12.2.1 Planine tvarka vaikas registruojamas kreipiantis telefonu, sutariant vaiko atvykimo laiką ir atsiunčiant užpildytą bei pasirašytą nurodytos formos prašymą. Vaiko atvykimas į Pagalbos centrą planine tvarka derinamas su registraciją vykdančiais asmenimis, įstaigos internetiniame puslapyje nurodytais kontaktais.
13. Vaiko priėmimo sąlygos gali keistis esant ekstremaliai situacijai Lietuvos Respublikos teritorijoje, vadovaujantis tuo metu galiojančiais teisės aktais.
14. Vaikui į Pagalbos centrą atvykus vaiko atstovo pagal įstatymą prašymu, Pagalbos centras apie vaiko atvykimą raštu informuoja VTAS bei Vyriausiąjį policijos komisariatą arba prokuratūrą, išskyrus atvejus, kuomet žinoma, jog minėtos institucijos jau yra informuotos.
15. Atvykus į Pagalbos centrą, tiek siunčiamas asmuo, tiek juridškai už jį atsakingas asmuo, turi su savimi turėti ir registracijos metu pateikti asmens dokumentą (-us), tuo atveju, kai vaiką atveža įstaigos atstovas – darbo pažymėjimą bei dokumentą, įrodantį, jog vaikas yra įstaigos globotinis.
16. Atvykęs vaikas užregistruojamas registracijos žurnale nurodant jo bei jį lydinčio (atvežusio) asmens kontaktinius duomenis, išvykstant – atsiimančio asmens duomenis.
17. Pagalbos centre yra galimybė vaiką apgyvendinti su lydinčiu asmeniu.
- 17.1. Lydintis asmuo kartu su vaiku apgyvendinamas šiais atvejais:
- 17.1.1. atvyksta vaikas, kurio amžius yra nuo 0 iki 7 metų;
- 17.1.2. atvyksta vaikas, kuriam nustatyti specialieji poreikiai ar sveikatos sutrikimai (pateikus tai įrodančius dokumentus);
- 17.1.3. atvyksta mažametė/nepilnametė kartu su savo biologiniu vaiku.
- 17.2. Vaiką lydintis asmuo gali būti tiek vaiko atstovas pagal įstatymą, tiek kitas pilnametis asmuo, galintis užtikrinti vaiko poreikius bei gavęs vaiko atstovo pagal įstatymą sutikimą. Dėl lydinčio asmens apgyvendinimo kartu su vaiku būtina informuoti iš anksto (registruojant vaiką atvykimui į Pagalbos centrą), nurodant lydinčio asmens vardą, pavardę bei ryšį su vaiku.
18. Į Pagalbos centrą nepriimami:
- 18.1. vaikai bei lydintys asmenys, turintys užkrečiamųjų ligų simptomų (karščiavimas, sloga, kosulys ir pan.). Tokiais atvejais pagalba vaikui atidedama iki kol vaikas ir/ar lydintis asmuo pasveiks;
- 18.2. vaikai bei lydintys asmenys, apsvaigę nuo psichiką veikiančių medžiagų.
19. Siekiant užtikrinti vaiko saugumą, asmens duomenų apsaugą, palankias sąlygas vaiko ištyrimui

bei ikiteisminio tyrimo procedūroms, Pagalbos centro direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimu, paslaugų teikimo metu Pagalbos centre vaikui bei lydinčiam asmeniui negalimas draudžiamų daiktų sąrašė nurodytų daiktų turėjimas (sąrašas pateikiamas Taisyklių priede Nr. 1), įskaitant naudojimąsi įrenginiais, turinčiais galimybę daryti vaizdo ir garso įrašus. Komunikavimo poreikis užtikrinamas leidžiant naudotis įstaigos komunikacijos priemonėmis. Jei Pagalbos centre vaikas apgyvendinamas be lydinčio asmens, už draudžiamų daiktų turėjimą atsako vaiką į Pagalbos centrą atvežęs asmuo.

20. Vaiko atstovas pagal įstatymą turi galimybę lankyti vaiką visu vaiko apgyvendinimo Pagalbos centre laikotarpiu, išskyrus atvejus, kuomet lankytojas turi užkrečiamų ligų požymių, yra apsvaigęs nuo psichiką veikiančių medžiagų arba nesilaiko Taisyklių nuostatų. Dėl Pagalbos centro specialisto (psichologo, socialinio darbuotojo) dalyvavimo vaiko lankymo metu sprendžiama atsižvelgiant į galimai patirtos seksualinės prievartos aplinkybes bei individualius vaiko poreikius. Vaiko lankymo sąlygos gali keistis esant ekstremaliai situacijai Lietuvos Respublikos teritorijoje, vadovaujantis tuo metu galiojančiais įstatymais bei įstaigos vidaus tvarkos taisyklėmis.
21. Prieš vaikui išvykstant iš Pagalbos centro, už jį atsakingam asmeniui pateikiama žodinė informacija apie suteiktą trumpalaikę kompleksinę pagalbą, nurodomos rekomendacijos tolesnei pagalbai.
22. Pasibaigus apgyvendinimo terminui vaiką iš Pagalbos centro gali išsivežti vaiko atstovas pagal įstatymą, VTAS specialistai, teisėsaugos pareigūnai. Kiti asmenys – tik pateikę įgaliojimą.
23. Jeigu Pagalbos centras negali suteikti vaikui ir (ar) jo šeimos nariams būtinos trumpalaikės kompleksinės pagalbos, tuomet tarpininkauja, kad jas vaikui ir (ar) jo šeimai suteiktų kiti specialistai.

IV. DALIS

VAIKO APKLAUSOS ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO TVARKA

24. Pagalbos centre sudaromos visos reikiamos sąlygos, kad atliekama vaiko apklausa atitiktų Baudžiamojo proceso kodekse nustatytus reikalavimus.
25. Pagalbos centras bendradarbiauja su kitomis institucijomis atliekant teismines vaikų, galimai nukentėjusių nuo seksualinės prievartos, apklausas:
 - 25.1. vaiko apklausa Pagalbos centre organizuojama darbo dienomis nuo pirmadienio iki penktadienio nuo 8.00 iki 16.30 val. Neatidėliotinais atvejais, suderinus su Pagalbos centro

- psichologu, padedančiu teisėjui atlikti apklausą, ir kitais vaiko apklausoje turinčiais dalyvauti asmenimis, vaiko apklausa Pagalbos centre gali būti atliekama ir kitu nei nurodytu laiku;
- 25.2. vaiko apklausą Pagalbos centre gali atlikti ikiteisminio tyrimo teisėjas ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, ar prokuroras, vadovaudamiesi BPK nuostatomis, padedant Pagalbos centro psichologui;
- 25.3. vaiko apklausą atliekant Pagalbos centre, Pagalbos centras užtikrina psichologo dalyvavimą.
26. Ikiteisminio tyrimo teisėjas, pareigūnas ar prokuroras, bendradarbiaudami su Pagalbos centru, suderina ir nustato apklausos datą, laiką, apklausos dalyvių sąrašą.
27. Esant poreikiui, Pagalbos centre rengiamas tarpžinybinis pasitarimas, kuriame dalyvauja ikiteisminio tyrimo teisėjas, pareigūnas ar prokuroras, VTAS atstovas ir trumpalaikės kompleksinės pagalbos komanda, ir kurio metu suderinamas veiksmų planas, klausimai, į kuriuos pareigūnai tikisi gauti atsakymus, kitos apklausos aplinkybės.
28. Teisinė vaikų apklausa Pagalbos centre vykdoma dviejose patalpose (Stebėjimo ir Apklausos), aprūpintose specialia įranga bei leidžiančiose užtikrinti, kad vaikas bendrautų tik su psichologu ir negirdėtų bei nematytų kitų proceso dalyvių.
29. Pagalbos centre vaiko apklaus vykdoma nuotoliniu būdu.
- 29.1. Apklausos patalpoje vaikas bendrauja tik su psichologu, kuris apklausti vaiką padeda teisėjui ar kitam ikiteisminio tyrimo pareigūnui girdėdamas jį per ausinę;
- 29.2. Stebėjimo patalpoje gali dalyvauti kiti apklausos dalyviai (vaiko atstovas pagal įstatymą, advokatas ir kt.);
- 29.3. atliekant apklausą vaizdo ir garso įrašą daro ir saugo ikiteisminio proceso pareigūnai. apklausos vaizdo ir garso įrašas Pagalbos centre nesaugomas.
- 29.4. apklausos protokolas išsiunčiamas ikiteisminio proceso pareigūnams registruotu paštu ir Pagalbos centre nesaugomas.

V. DALIS

VAIKO MEDICININĖS APŽIŪROS ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO TVARKA

30. Pagalbos centre vaikui gali būti atliekama medicininė teismo ekspertų apžiūra.
- 30.1. Prievartai įvykus 72 val. laikotarpiu, kuomet galimai nuo seksualinės prievartos nuketėjęs vaikas yra moteriškos lyties, teismo medicinos eksperto apžiūra atliekama vadovaujantis

LR Sveikatos apsaugos ministro 2021-07-30 įsakymu Nr. V-1765 patvirtintu „Asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo galimai seksualinį smurtą patyrusiems moteriškosios lyties asmenims aprašu“ .

- 30.2. Kitais atvejais nei nurodyta 30 punkto 1 papunktyje, teismo medicinos eksperto apžiūra gali būti atliekama Pagalbos centre tik esant raštiškam ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo pavedimui (gavus raštišką užduotį atlikti objektų tyrimą, adresuotą Pagalbos centrui arba Valstybinei teismo medicinos tarnybai).
31. Medicininė teismo ekspertų apžiūra vaikui gali būti atliekama bet kuriuo paros metu, iš anksto suderintu laiku, išskviečiant į Pagalbos centro patalpas teismo medicinos ekspertą:
 - 31.1. teismo medicinos eksperto iškvietimą organizuoja arba ikiteisminio tyrimo pareigūnai, arba Pagalbos centro specialistai, vadovaudamiesi bendradarbiavimo su Valstybine teismo medicinos tarnyba sutartimi.
32. Medicininė teismo ekspertų apžiūra vaikui atliekama specializuotoje Pagalbos centro patalpoje, aprūpintoje reikiama įranga.
33. Po vaiko medicininės teismo eksperto apžiūros, vadovaudamasis BPK, teismo medicinos ekspertas parengia išvadą ikiteisminio tyrimo įstaigai ar prokuratūrai dėl vaiko seksualinio išnaudojimo fakto nustatymo. Pagalbos centro darbuotojai procedūroje dalyvauja esant poreikiui, taip pat užtikrina reikalingas sąlygas apžiūrai atlikti bei išvadoms parengti. Teismo medicinos eksperto parengtos išvados Pagalbos centrui nepateikiamos ir jame nesaugomos.

VI. DALIS

IŠVADŲ IR ILGALAIKĖS PAGALBOS REKOMENDACIJŲ RENGIMO IR TEIKIMO TVARKA

34. Pagalbos centro specialistai parengia ir pateikia Vaiko, galimai nukentėjusio nuo seksualinės prievartos, įvertinimo išvadą (toliau – išvada) bei rekomendacijas dėl ilgalaikės kompleksinės pagalbos teikimo vaikui ir (ar) jo šeimos nariams (toliau – ilgalaikės pagalbos rekomendacijos).
35. Pagalbos centro specialistai ilgalaikės pagalbos rekomendacijas parengia atsižvelgdami į vaiko ir (ar) jo šeimos narių gyvenamąją vietą, individualius vaiko poreikius, jo gyvenimo sąlygas bei aplinką. Rengiant ilgalaikės pagalbos rekomendacijas bendradarbiaujama su miestų (rajonų) savivaldybėse esančiomis organizacijomis, renkama informacija apie jų teikiamas paslaugas.
36. Pagalbos centras specialistų rekomendacijas ilgalaikiai kompleksinei pagalbai pateikia

institucijoms, atsakingoms už jų įgyvendinimą ir pats tolesnės rekomendacijų vykdymo tvarkos nestebi ir nereguliuoja, prireikus – konsultuoja rekomendacijų vykdytojus.

37. Užtikrinant asmens duomenų apsaugą bei pagalbos teikimo konfidencialumą, perduodant informaciją tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, išvada bei ilgalaikės pagalbos rekomendacijos pateikiamos:

37.1. specialistams, pateikusiems raštišką nustatytos formos prašymą dėl vaiko ištyrimo Pagalbos centre;

37.2. raštišką nustatytos formos prašymą dėl vaiko ištyrimo Pagalbos centre pateikus vaiko atstovams pagal įstatymą, išvada ir ilgalaikės pagalbos rekomendacijos pateikiami VTAS specialistams pagal vaiko gyvenamąją vietą bei teisėsaugos pareigūnams, gavus raštišką jų užklausimą;

37.3. kitų institucijų prašymai gauti išvadas bei ilgalaikės pagalbos rekomendacijas Pagalbos centro direktoriaus ar jo įgalioto asmens svarstomi atskirai ir patenkinami tik esant pagrįstam, vaiko interesus atitinkančiam poreikiui, užtikrinant asmens duomenų apsaugą;

37.4. išvados bei ilgalaikės pagalbos rekomendacijos pateikiamos per 10 darbo dienų nuo vaiko išvykimo iš Pagalbos centro;

37.5. išvados bei ilgalaikės pagalbos rekomendacijos pateikiamos elektroniniu būdu.

VI. DALIS

EDUKACINIO CENTRO VEIKLA

38. Pagalbos centre veikia Edukacinis centras, kuriame vykdoma:

38.1. su vaikais ir (ar) jų šeimos nariais dirbančių, trumpalaikę ir (ar) ilgalaikę pagalbą teikiančių specialistų profesinių kompetencijų tobulinimo veikla, siekiant suteikti žinių apie darbą su vaikais, galimai nukentėjusiais nuo seksualinės prievartos;

38.2. vykdoma prevencinė veikla vaikams, apsaugos nuo seksualinio smurto srityje;

38.3. rengiama metodinė medžiaga;

38.4. renkami ir analizuojami statistiniai Pagalbos centro duomenys.

VII. DALIS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

39. Pagalbos centras užtikrina asmens duomenų apsaugą bei pagalbos teikimo konfidencialumą. Informacija apie vaiką ir (ar) jo šeimos narius kitiems asmenims gali būti perduodama tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
40. Taisyklės ar atskiri jų punktai globos namų „Užuovėja“ direktoriaus įsakymu gali būti papildomi arba keičiami.
41. Taisyklės įsigalioja nuo jų patvirtinimo direktoriaus įsakymu datos.
42. Taisyklės skelbiamos <http://www.uzuoveja.lt/>.
43. Paslaugų teikimas Pagalbos centre finansuojamas iš LR Valstybės biudžeto.
44. Įstaiga pasilieka teisę neteikti paslaugų asmenims, nesilaikantiems vidaus tvarkos taisyklių bei keliantiems grėsmę savo ir kitų asmenų saugumui bei sveikatai.

Globos namų „Užuovėja“

Vaikų, nukentėjusių nuo seksualinės prievartos, pagalbos centro vidaus tvarkos taisyklių
Priedas Nr. 1

PASLAUGŲ TEIKIMO METU PAGALBOS CENTRE DRAUDŽIAMŲ DAIKTŲ SĄRAŠAS

Vaikams bei kartu su jais apgyvendintiems lydintiems asmenims draudžiama turėti:

- 1) mobiliuosius telefonus;
- 2) įrenginius, turinčius vaizdo ir (ar) garso įrašymo galimybę;
- 3) fotoaparatus;
- 4) dūžtančius daiktus ir dūžtančių dalių turinčius daiktus;
- 5) aštriabriaunius ir (ar) smailius daiktus;
- 6) alkoholinius gėrimus, kvepalus, odekolonus ir kitus gaminius, kurių sudėtyje yra spirito;
- 7) tabako gaminius, elektronines cigaretes, IQOS;
- 8) narkotines bei kitas psichoaktyvias medžiagas;
- 9) chemines medžiagas, išskyrus esančias kosmetikos gaminiuose;
- 10) degtukus ir kiti daiktus, kuriais galima sukelti ugnį;
- 11) gyvūnus.